

Sygn. akt: I. C. 972/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2013 r.

Sąd Rejonowy w Suwałkach I. Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	<i>SSR Aneta Ineza Sztukowska</i>
Protokolant:	<i>Edyta Lipnicka</i>

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2013 r. w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z powództwa I. B.

przeciwko (...) Bank S.A. w W.

o ustalenie

I. oddała powództwo;

II. przyznaje radcy prawnemu W. M., prowadzącemu kancelarię radcy prawnego w S., od Skarbu Państwa (kasa Sądu Rejonowego w Suwałkach) kwotę 1.476,00 zł (słownie: jeden tysiąc czterysta siedemdziesiąt sześć złotych 00/100), w tym podatek VAT w kwocie 276,00 zł (słownie: dwieście siedemdziesiąt sześć złotych 00/100) tytułem wynagrodzenia za reprezentowanie z urzędu powódki I. B. w niniejszym postępowaniu;

III. odstępuje od obciążania powódki I. B. brakującymi kosztami sądowymi w sprawie niniejszej;

IV. odstępuje od obciążania powódki I. B. kosztami procesu należnymi stronie pozwanej.

SSR Aneta Ineza Sztukowska

Sygn. akt I C 972/12

UZASADNIENIE

Powódka I. B. wystąpiła przeciwko (...) Bank S.A. w W. o stwierdzenie nieważności ramowej umowy kredytowej, umowy o prowadzenie bankowych rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych i umowy kredytu o korzystanie z karty kredytowej, które to umowy ww. podmioty zawarły dnia 12.02.2009 r. Ponadto powódka wniosła o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż zawierając umowy szczegółowo opisane w pozwie powódka – z uwagi na chorobę psychiczną (schizofrenię paranoidalną) – działała w stanie wyłączającym świadomie i swobodnie podjęcie decyzji i wyrażenie woli, w związku z czym jej oświadczenia woli dotknięte były sankcją nieważności. Jednocześnie podniesiono, iż powódka na podstawie art. 189 kpc ma interes prawny w dochodzeniu zgłoszonego pod ocenę Sądu

żądania ponieważ między stronami postępowania zachodzi obiektywna niepewność co do stanu prawnego, której to niepewności powódka nie może usunąć w drodze innych środków prawnych.

Pozwany (...) Bank S.A. w W. nie uznał powództwa i domagał się jego oddalenia. Jednocześnie domagał się zasądzenia na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Argumentując swe stanowisko w sprawie pozwany w pierwszej kolejności zanegował istnienie po stronie powódki interesu prawnego w rozumieniu art. 189 kpc. Ponadto pozwany wskazał, iż zaburzenie czynności psychicznych, na które powołała się powódka należy oceniać wyłącznie na moment składania przez daną osobę oświadczenia woli, natomiast nie w odniesieniu do dłuższego okresu. Zdaniem pozwanego powódka nie wykazała, by w chwili podpisywania umów z dnia 12.02.2009 r. znajdowała się w stanie wyłączającym świadomość.

Sąd ustalił, co następuje:

I. B. ma lat 28. Jako dziecko poważnie nie chorowała. Szkołę podstawową i średnią ukończyła bez żadnych problemów, jednak nie była w stanie kontynuować dalej nauki. Od 2006r. leczy się na schizofrenię paranoidalną. Z tego powodu dwukrotnie była hospitalizowana psychiatrycznie. Pozostaje pod stałą opieką psychiatryczną od początku choroby (dowód: zaświadczenie lekarskie k. 16, dokumentacja medyczna k. 99-135, opinia biegłego sądowego z zakresu psychiatrii A. S. pisemna zasadnicza k. 138-140 i pisemna uzupełniająca k. 161-163).

Schizofrenia jest grupą psychoz charakteryzującą się poważną dezintegracją procesów psychicznych, powodując często zaburzenia zdolności funkcjonowania w podstawowych rolach społecznych oraz wytworzenia własnego, niezgodnego z rzeczywistością obrazu świata i obrazu własnej osoby z tendencją do wycofywania się z kontaktów społecznych, w skrajnych przypadkach z jakiegokolwiek aktywności. W klasycznej schizofrenii wyróżnia się tzw. objawy osiowe: autyzm, rozszczepienie osobowości, zubożenie uczuciowe, rozkojarzenie – wspólne dla wszystkich postaci, składające się na zejściowy obraz tzw. Otepienia wczesnego oraz objawy dodatkowe, występujące w poszczególnych postaciach schizofrenii. Schizofrenia paranoidalna zaś to postać schizofrenii, w której dominują objawy zespołu paranoidalnego (np. urojenia ksobne, prześladowcze, oddziaływania oraz omamy zwykle słuchowe, rzadziej smakowe, węchowe, czucia głębokości i in.), często występuje zespół automatyzmu psychicznego lub jego elementy (zob. Polska Akademia Nauk Wydział VI Nauk Medycznych, Polski Słownik Medyczny, Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, Warszawa 1981, s. 1066).

W latach 2008-2010 I. B. prowadziła własną działalność gospodarczą. Schizofrenia paranoidalna, na którą cierpi, nie stanowiła dla niej przeszkody w prawidłowym funkcjonowaniu w obrocie gospodarczym. Aktualnie, od 01 grudnia 2012r., I. B. pracuje jako sprzątaczką (bezsporne, dodatkowo dowód: zaświadczenie o prowadzeniu działalności gospodarczej i podanie o rozłożenie należności na raty z dnia 10.12.2010 r. k. 48 koperta, dokumentacja bankowa k. 76 koperta,).

Dnia 12.02.2009 r. I. B. zawarła z (...) Bank S.A. w W. ramową umowę kredytową, umowę o prowadzenie bankowych rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych i umowę kredytu o korzystanie z karty kredytowej (bezsporne, dodatkowo dowód: ramowa umowa kredytowa z dnia 12.02.2009 r. k. 5-9, umowa o prowadzenie bankowych rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych k. 10-11, umowa kredytu o korzystanie z karty kredytowej k. 12-15). W dacie zawarcia powyższych umów I. B. nie znajdowała się w stanie wyłączającym świadomie i swobodnie podjęcie decyzji i wyrażenie woli (dowód: opinia biegłego sądowego z zakresu psychiatrii A. S. pisemna zasadnicza k. 138-140 i pisemna uzupełniająca k. 161-163).

Sąd zważył co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgłoszone w pozwie roszczenie zakwalifikować należało jako żądanie, którego podstawę stanowi art. 189 kpc. Zgodnie z powołanym przepisem powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa,

gdy ma w tym interes prawny. W wypadku wystąpienia z żądaniem znajdującym oparcie w przywołanym przepisie podstawową kwestią podlegającą rozstrzygnięciu Sądu jest istnienie interesu prawnego po stronie zgłaszającego żądanie. Dopiero ustalenie, iż interes taki zachodzi uzasadnia dokonanie merytorycznej oceny zgłoszonego roszczenia.

Zauważyć w tym miejscu należy, że przez "interes prawny" w znaczeniu art. 189 k.p.c. rozumieć należy istniejącą potrzebę uzyskania korzyści w sferze prawnej czy też, inaczej rzecz ujmując, potrzebę uzyskania wyroku odpowiedniej treści, wywołaną rzeczywistym naruszeniem albo zagrożeniem określonej sfery prawnej. Udzielenie ochrony przez sąd następuje tylko wówczas, gdy po stronie podmiotu ochrony tej żądającego, interes prawny w jej uzyskaniu rzeczywiście zachodzi (w tym zakresie por. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 15 kwietnia 1999 r. w sprawie sygn. akt I ACA 1046/98 opubl. w OSA z roku 1999 Nr 11-12, poz. 49, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 08 maja 2000 r. sygn. akt V CKN 29/00 opubl. w zbiorze orzecznictwa LEX nr 52427). Interes prawny, o którym mowa w art. 189 k.p.c., nie może być przy tym rozumiany subiektywnie, tj. według odczucia powoda, ale obiektywnie, tj. na podstawie rozumnej oceny sytuacji, w której powód występuje z tego rodzaju powództwem. Interes prawny powoda musi być ponadto zgodny z prawem i zasadami współżycia społecznego, jak również z celem, któremu służy art. 189 k.p.c. (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 listopada 2002 r. sygn. akt II CKN 1047/00 opubl. w zbiorze orzecznictwa LEX nr 75344). Wykazanie istnienia interesu prawnego – zgodnie z ogólną regułą wynikającą z art. 6 kc – obciąża powoda.

W niniejszym postępowaniu istnienie po stronie powódki interesu prawnego stanowiło kwestię sporną. Spór ten, zdaniem Sadu, rozstrzygnąć należało na korzyść powódki. Interes prawny w uzyskaniu przez nią orzeczenia stwierdzającego nieważność umów szczegółowo opisanych w pozwie jest – w przekonaniu Sądu – niewątpliwy. Wskutek takiego orzeczenia po stronie powódki istniałby bowiem wprowadzie obowiązek zwrócenia pozwanemu kwoty zaciągniętego kredytu (sumy głównej), ale już bez odsetek umownych i karnych.

Zważywszy na argumenty przytaczane przez powódkę w uzasadnieniu pozwu żądanie jej oceniać należało przy uwzględnieniu treści art. 82 kc. Zgodnie z powołanym przepisem nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wykluczającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Dotyczy to w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, chociażby przemijającego, zaburzenia czynności psychicznych.

W przekonaniu Sądu okoliczności sprawy niniejszej wskazują, iż powódka zawierając z pozwaną umowy szczegółowo opisane w pozwie nie znajdowała się w stanie określonym w art. 82 kc jako przesłana nieważności oświadczenia woli. Powyższe wynika jednoznacznie z opinii biegłego sądowego z zakresu psychiatrii A. S. (tak zasadniczej jak i uzupełniającej). Opinie te ocenił Sąd jako pełnowartościowe dowody w sprawie. Są one bowiem wyczerpujące, spójne i logiczne. Zaznaczenia przy tym wymaga, iż biegły opinie swe sporządził nie oceniając materiału dowodowego, a jedynie go grupując i pozwalając w ten sposób na sformułowanie przez Sąd własnego stanowiska w sprawie. W świetle powyższej opinii za niewątpliwie przyjąć należało, że powódka w dacie zawarcia umów kwestionowanych w pozwie cierpiała na schizofrenię paranoidalną. Jej stan psychiczny był jednak wówczas dobry i nie występowały u niej wówczas objawy psychotyczne zakłócające prawidłowe postrzeganie rzeczywistości, a w konsekwencji świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli.

Uwzględniając wszystko powyższe orzeczono jak w pkt I wyroku.

O wynagrodzeniu należnym radcy prawnemu reprezentującemu powódkę z urzędu (pkt II wyroku) Sąd orzekł z mocy art. §15 w zw. z §6 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163 poz. 1349 z późn. zm.).

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z art. 102 kpc, po myśli którego w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Podkreślić w tym miejscu należy, że art. 102 kpc nie konkretyzuje pojęcia „wypadków szczególnie uzasadnionych”. Ich kwalifikacja należy zatem do sądu, który – uwzględniając całokształt okoliczności konkretnej sprawy – powinien kierować się własnym poczuciem sprawiedliwości. Do kręgu okoliczności branych pod uwagę przez sąd przy ocenie przesłanek

z art. 102 kpc należą zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu jak i będące „na zewnątrz procesu”. Do pierwszych zalicza się np. charakter żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenie dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń, przedawnienie, do drugich – sytuację majątkową i życiową strony. Art. 102 kpc nie wymaga przy tym, żeby strona wygrywająca sprawę, na rzecz której nie został zasądzony zwrot kosztów procesu, postępowała niewłaściwie lub żeby można było jej przypisać jakąkolwiek inną postać winy. (por wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 08 stycznia 2013r. w sprawie I. ACa. 697/12 opublikowany w zbiorze orzecznictwa LEX za nr (...), wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 27 września 2012r. w sprawie I. ACa. 553/12 opublikowany w zbiorze orzecznictwa LEX za nr (...), postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2012r. w sprawie II. Cz. 95/12 opublikowany w zbiorze orzecznictwa LEX za nr (...), postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2012r. w sprawie I. Cz. 34/12 opublikowany w zbiorze orzecznictwa LEX za nr (...)).

W ocenie Sądu, w sprawie niniejszej zachodzą okoliczności usprawiedliwiające zastosowanie względem powódki art. 102 kpc. Sytuacja majątkowa i życiowa powódki jest bowiem niewątpliwie trudna. Po jej stronie istnieją liczne zobowiązania, których nie jest ona w stanie terminowo regulować. Dodatkowo cierpi ona na długotrwałą i przewlekłą chorobą, która jakkolwiek nie wyłącza jej z normalnego życia, to jednak z pewnością je znacznie utrudnia i stanowi ograniczenie w możliwości zatrudnienia i pozyskania dochodu. Stąd też orzeczono jak w pkt III wyroku.

Z tych samych względów, które wskazano w akapitach poprzednich, odstąpił też Sąd od obciążania powódki brakującymi kosztami sądowymi. Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowił art. 113 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (j.t. Dz. U. z 2010 r. nr. 90 poz. 594 z późn. zm.). Odzwierciedleniem tego jest pkt IV wyroku.

SSR Aneta Ineza Sztukowska